

Nr. 129/316/

Trečiadienis, 1946.VI.5

IŠ VISO PASAULIO

- ŽEM.RŪMUOSE dviejų dienų debatus vakar savo kalba atidarė užs. reik.min.Bevinas, paliesdamas D.Britanijos užsienio politikos tikslus bei taikos uždavinius. Pagrindinis tos politikos tikslas, - pabrėžė iš pradžių ministeris, - suformuoti efektingą JTO darbą. Visos tautos nori gyventi taikoje, jeigu tik joms duodama galimybė. Bet kelias į taiką sunkus, ir taika tapusi pasaulio problema. Jei nepageidaujama totalinio karo, tai lieka tik viena - totalinė taika. Gaila, sovietai nesijungia į taikos darbą, nors tai tik gali garantuoti taiką. Reikia sukurti "išlyginimą" tarp Vakarų ir slavų erdvės, ieškant bendrumo, reikalaujančio tolerancijos ir pakankumo. Negali būti egoistinės jėgos politikos. Pasaulio saugumas nesiriboja tik savo koncentruotu saugumu. Tuo tarpu Rusijos motto - kad tik jų kraštas teatstovauja darbininkajai, kad tik tenai tėra tikra demokratija, o kitos vyriausybės esančios fašistinės, prisidangstę fašistai ar pan. Tai sukelia mintį, kad pasauliui tik sovietų sistema priimtina. O tai kaip tik kliūtis pasaulio taikai. D.Britanija nemano, kad tik sovietų sistema reprezentuoja darbininkams ir kad tas reprezentavimas būtų tobulesnis, negu parlamentarinė, demokratinė Britų sistema. Kiekvienas kraštas gali sukurti savo politines institucijas, neleidamas išigalėti fašizmui bei nacionalsocializmui. Gruodžio mėn. Stalinui Bevinas siūlęs 20 metų D.Britanijos draugiškumo paktą su Rusija praplėsti į 50 metų, bet, deja, nebuvo tai rimtai apsvarstyta. Su pasitikėjimu Bevinas ir toliau to sieksias, kol busias užs.reik.ministeris. Artim.Rytuose dėl Dardanelų klausimo - Montreaux sutarties revizavimo nėra pagrindinių skirtumų, tačiau negalima Turkijos pažeminti, padarant ją vasaline valstybe. Keistas Molotovo kaltinimas, kad D.Britanija norinti primesti Dunojaus valstybėms diktatą. Buvę ne diktuojama, o duodamas protin-gas pasiūlymas, kurio Molotovas nepriėmė. Argi Dunojaus erdvė vien tik Dunojaus valstybių ir rusų? Kodėl negali būti įsteigta tarptautinė bendrovė tenai susisiekimui reguliuoti? Kodėl negali būti išlaikyta susisiekimio laisvė, dėl kurios kovota? Čia ir Vokietijoje D.Britanija norinti praplėsti upių laivybą, kad palengvintų transportą ir galėtų kovoti su badu. Rusai nori Italijos ir Jugoslavijos ginčo sritį priskirti Jugoslavijai, tuo tarpu kai Londono konferencijoje tą klausimą buvę susitarta spręsti etnolinginiu principu, o Triestą laikyti tarptautinėje kontrolėje. Paryžiaus konferencijoje to susitarimo jau nebepaisyta. Peikia su Austrija sudaryti taikos sutartį, ir sunku suprasti, kodėl sovietai nenori spręsti Austrijos problemos. Niekas taip nesustiprintų taikos, kaip tos problemos išsprendimas prisidedant Rusijai, nes tada nebebūtų kalbos apie komunikacines linijas ir igulų laikymą Balkanų valstybėse. D.Britanija nori prekybos sutarčių su Vengrija, Rumunija, bet ir čia - sunkenybės. Kiek geriau tuo atžvilgiu su Čekoslovakija. Lenkijai Unra taikia paramą, bet šiandien tas kraštas stovi prieš D.Britaniją. Britai šilčiausiai sveikina JAV pasiūlymą sudaryti 25 metų sutartį Vokietijai nuginkluoti, bet

sovietai ir čia nesutinka. Jei sovietai apskritai vertina taiką, tai to siūlymo progos neturėtų praleisti, nes ji gal niekad vėliau nebeateis. Tuo pareiškiamas ir Prancūzijos gyvybinis interesas, o kas liečia Rusiją, jei būtų svarbiau būti keturių sąjungoj, negu turėti pora silpnų vasalinių puferinių valstybių. Vokietija atstatytina federatyviniais pagrindais, Saaro sritį priskiriant Prancūzijai, bet tik tada, kai bus sureguliuoti kiti klausimai. Potsdame susitarta Vokietiją laikyti ekonomiškai vieninga, ir britai negali būti patenkinti dabartine padėtimi, kai kasmet reikalinga išmesti 80 mil.svarų Vokietijai išlaikyti. Negali sutikti, kad rusų valdomoji zona būtų visiškai uždaryta, kai tuo tarpu britų zona yra plačiai atvarta bet kokiai informacijai. Tiesiog nepakeliama situacija, kad karo stovis tęstųsi dėl to, kad keturi vyrai nesusitaria. Negalima pasilikti stagnacijoje neribotam laikui. Galime ir turime rasti tiltą tarp Rytų ir Vakarų susiskaldymo. Paryžiuje dar tikimasi, vėl susitikus, kliūtis nugalėti. Bet esąs pozityvus ir demokratiškas pasiūlymas sušaukti 21 tautos konferenciją ir tuo būdu spręsti klausimus, jei kitaip nepasisektų išspręsti. Nežadu, kad viskas pasiseks, – pabrėžė baigdamas Bevinas, – bet visa darysiu, kas bus geriausia pasaulio tautų interesams. – Šiandien debatuose paėmė žodį Churchillis. Visa rytinė Londono spauda palankiai sutinka Bevino kalbą, išskiriant komunistus. Pabrėžiama, jog dabar siekiama galutinio taikos sureguliuojimo.

– BYRNES, kaip New York praneša, rengiasi apie birželio 13 d. vėl vykti Paryžiuje, kur dar kartą susitiks keturi ministrai.

– PRANCŪZIJOJE, kaip Londonas praneša, naujasis seimas birželio 11 d. numato susirinkti posėdžio, kur atsistatydins ligšiolinė Gouin vyriausybė. Manoma, jog nauja vyriausybė busianti sudaroma irgi koaliciniais pagrindais. Šio ryto Londono žiniomis, naujajame seime įvairios partijos turėsiančios po tiek atstovų: katalikai /MRP/ 166, komunistai 150, socialistai 125, kiti įvairūs dešinieji 68 ir radikalsocialistai 45. Labai gyvai vertina Prancūzijos rinkimų rezultatus vakarykštė anglų spauda. "Daily Mail" tam reikalui skiria straipsnį, pavadintą "Grįžimas į protą". Atskiras žmogus, girdi, neturi tapti valstybės vergu. Tatsi šiuo metu simptominga Europai, grįžtama dešinėn Olandijoje, Belgijoje, Luksemburge, gal ir Italijoje, net Vengrijoje ir Čekoslovakijoje, kur taip pat "savo sielos parduoti" nenorima. Subrendusios tautos vengia ekstremizmo politikos. "Yorkshire Post": pasisakyta už Vakarų demokratiją ir prieš totalitarines mintis. "Daily Telegraph": tai ne "Vatikano pergalė" ir laimėjusi partija nėsanti "aklas katalikų bežnyčios įrankis". "News Chronicle" vilisi, kad vyriausybė bus sudaryta plačiausiais pagrindais, atitinkančiais Prancūzijos interesus, ir kad svarbiausias uždavinys – parengti naują konstitucijos projektą. "Times": rinkimų pasekmė panaši, kaip tautai balsuojant už konstitucijos projektą. Revoliucinė karo meta dvasia nyksta, Prancūzija reikalinga stabilizuotos vyriausybės, kuri nustatytų vidaus ir užsienio politiką. Katalikai vyriausybėje gali reikalauti "branduolio", ir jie gali eiti koalicijon su abiem kairiosiomis partijom, arba be jų, likdami opozicijoje, kaip dabar Belgijoje. Viena batgi partija Prancūzijoje negalinti dominuoti. Komunistų "Daily Worker" pažymi: nors buvusi pavojinga kampanija, bet komunistai triumfuoja. Tai rodo, jog komunistų partija yra giliai prancūzų tautos širdyje. Dabar esą galima kalbėti apie Rytų ir Vakarų komunizmą. Amerikos "N.Y. Times" Prancūzijos rinkimų rezultatus laiko "lemiamą demokratijos pergalę-Europoje". Komunistai iš-

DN Nr.129/316/, VI.5

3

stumti, nors nesužlugdyti, bet dauguma telkiasi apie "naują politinį centrą. "N.Y.Herald Tribune": nors katalikai ir komunistai pirmąją, bet sprendimas dabar gali būti socialistų. Socialistai laiku pasitraukę nuo bendradarbiavimo su komunistais. MRP - tai krikščioniškieji socialistai, o ne dešinieji. Jei visi socialistai bendradarbiaus, tai tat sutiks su prancūzų tautos daugumos nuomone. Išsiaiškins skirtumus dėl religijos klausimo, būtų sudarytas "stiprus socialistinis blokas".

- ITALIJOJE, Londono žiniomis, skaičiuojant balsavimo rezultatus, pirmąją krikšč.demokratai. Šio ryto žiniomis, ne galutiniais duomenimis įvairios partijos surinkusios po tiek atstovų: krikšč. demokratai 200, socialistai 120, komunistai 110 ir kitos partijos 107. Suskaičiavus 10 mil. balsų dėl valstybės formos nusprendimo, 6 mil. balsų, dar neoficialiais duomenimis, pasisakė prieš monarchiją.

- STETTINIUI, kaip New York praneša, prez.Trumanas pareiškęs didelę padėką už jo atliktus darbus organizuojant JTO, taip pat P. S.Taryboje, kur jis buvo narys nuo sausio mėn. Kas jo vietoj bus, esą dar neaišku. "N.Y.Times" pažymi, kad Stettiniaus prašymas patenkintas jam prašant. Savo pareiškime jis pažymėjęs, kad jo darbas atliktas. Laivas, sukurtas San Francisce, - kaip laikraštis pažymi, - jau jūroje.

- NOVIKOV, naujas Tar.Rusijos pasiuntinys Vašingtone įteikė skiriamuosius raštus prez.Trumanui, perimdamas vietą Gromyko, kuris paskirtas nuolatinio sovietų nariu P.S.Taryboje. Novikovas ta proga pasakęs, jog glaudus Rusijos ir JAV bendradarbiavimas yra svarbus pasaulio taikai.

- GEN.MARSHALL, JAV įgaliotinis Kinijai, kaip New York praneša, pateikęs naują pasiūlymą dėl baigimo kovos tarp Kinijos komunistų ir vyriausybės kariuomenės.

- UST /Ūkio ir Soc.Taryba/ vakar New Yorke vėl posėdžiavo. Ponia Roosevelt, kaip New York praneša, čia praeitą savaitę kalbėjusi apie žmogaus teises, kurios turinčios būti ne popierauje, bet garantuotos. Tam sąlyga - spaudos, radijo ir kitų informacijų laisvė, nes tik laisvėje teįmanoma viešoji nuomonė.

- PERGALES PARADUI, įvykstančiam ateinantį šeštadienį Londone, gyvai rengiamasi. Dalyvausią Britų imperijos ir sąjungininkų kariuomenių kontingentai, bet rusai atsisakę dalyvauti. Vis dėlto, kaip Londonas pažymi, čia reprezentuosianti bent raudonoji sovietų vėliava. Susirinksia apie milijoną žiūrovų, už langus gatvių, kuriose vyks paradas, net mokesčiai imami.

- AMERIKOS JŪRININKAI, kaip Londonas praneša, birželio 15 d. žada pradėti streiką, keldami savo pretenzijas dėl atlyginimo padidinimo ir dėl 40 val. darbo savaitės nustatymo. Tuo reikalu jų prof.sąjungos apeliavusios į Rusijos, Prancūzijos, D.Britanijos prof.sąjungas, kad kalbamuose kraštuose laivai iš Amerikos nebūtų iškraunami, jei prez.Trumanas dėl streiko tuos laivus perduotų militarinėm žinion.

- HUPNBERGE dabar aiškinasi Jodl. Jis savo kalboj pasakęs esąs ne politikas, bet karys. Hitlerį tepožiņęs tik prieš pat karo pradžią, jo "Mein Kampf" tik iš delies teskaitęs, turėjęs su Hitleriu ki-virčų.

- TOKIO, Londono žiniomis, - jau prasidėjęs 26 Japonijos karo nusikaltėlių, jų tarpe buv.min.pirm.Tojo, byla.

VIETOS ŽINIOS

- DP SKAITYKLA "Vyties" bendrabutyje atvira kasdien, išskyrus šventadienius, nuo 9 iki 21 val. Čia nuolat būdi žmonės, kurie prižiūri tvarką, išdalina ar paskolina knygas, žurnalus bei laikraščius. Budėti skiriami po vieną įvairių tautybių asmenį: lietuvius, latvis ir estas, kurie būdi po 4 valandas. Iš lietuvių pusės būdi inž.Federavičius. Skaityklos vedėjas - latvis, mokąs anglų kalbą. Knygos skolinamos ir į namus, o žurnalai bei laikraščiai - duodami pasiskaityti vietoje. Šiuo metu čia turima 550 egz.knygų. Knygos ir žurnalai anglų kalba, o laikraščių yra ir lietuviškų - "Žiburiai", "Mūsų Kelias", "A.B."dienos naujienos ir kt. Knygos beletristinio ir mokslinio turinio. Šiuo metu skaitykla turi per 200 abonentų. Skaitytojų kol kas nedaug, daugiausia lietuviai. Šiaip skaitykla jauki - švaru, tvarkinga, ramu. Tik per silpna esanti elektros šviesa, jog vakarais neįmanoma skaityti.

- ST.IVAŠKEVIČIUS, daugiau išitraukęs gimnazijoje į mokytojo darbą, nuo šeštadienio pasitraukė iš "D.N." redakcijos bendradarbių tarpo. Jis nuo 1945.XI.12 ligi šiol pakaitomis su kitais kruopščiai redagavo mūsų "Dienos naujienas" ir daug padirbėjo mūsų kolonijos informacijai apie kasdieninius pasaulio įvykius. Redakcija jaučia didelę padėką savo mielam bendradarbiui ir linki sėkmės mūsų jaunuomenės švietimo darbe. Jūsų korespondento paklaustas apie "malonumą" kantriai sėdėti prie radijo, St.Ivaškevičius su šypsena, kaip paprastai, trumpai apibūdino: "Pasiust reik!"

- LATVIŲ VYRŲ okteto "Tēvija" koncertas įvyks rytoj 20 val. Kornhauso salėje. Bilietų galima gauti "Vyt." bendr. ūkio skyriuje rytoj 9-12 val.

- STALIŲ DIRBTUVĖ jau beveik nuo Kalėdų yra išsikūrusi "Vyt."bendr. I bl.rūsyje. Iš pradžių maža tėtūrėjo įrankių. Pastaruoju metu, staliaus Panumio rūpesčiu, įtaisytas elektrinis piūkklas ir mažos tekinimo staklės. Piūklą patys staliai savo rankomis pasidirbo iš skardos. Staklės irgi jų rankų darbas. Tuo tarpu dirbtuvėje dirba trys staliai ir vienas mokinys. Ši dirbtuvė aprūpina stovyklą įvairiomis reikmenimis, pvz. įrengė koplyčią, padirbo salei suolų ir kt. Dabar daromi skaitytuvai ūkio skyriui ir sūpuoklės vaikų darželiui.

- IŠ VOKIŠKŲ KORTELIŲ GYVENANTIEMS birželio 6, 7 ir 8 d. 11-12 val. Raud.Kryžiaus patalpoje /Salz.str 12/, bus duodama Sekminių šventėms šiek tiek konservuoto maisto. Neužmiršti atsinešt DP Ident.C.

- SAUSO DAVINIO ĖMĖJAMS ketvirtadienį ir penktadienį /VI.6-7/ ūkio raštinėj bus išdavinėjamos maisto kortelės. Kiekvienas pats privalo atsiimti kortelę, pasirašydamas, o vaikams paima tėvai.

- "EUROPOS DVASIA turi du pagrindinius istorinius šaltinius: Sokratas ir Kristus yra simboliai, - taip rašo Oxfordo universiteto prof.Salvador de Madariaga. - Pagal savo esmę Europa yra sokratiška ir krikščioniška. Sokratas atstovauja abejojimui, tyrinėjimo ir analizės, objektyvumo dvasiai; intelektualiniam skeptiškumui ir nusizeminimui prieš gamtą; intelekto laisvei, iš faktų žiedų ištraukti žinojimo medų; pagarbai prieš įstatymus. Kristus atstovauja tikėjimui, meilės ir vienybės dvasiai, subjektyvumui; paskiros sielos pastovumui ir pagarbai prieš žemiausią mirtingąjį, elementarinei žmonių giminės vienybei, jos kilmės, esmės ir likimo broliškumui." /"Neus Auslese" Nr.6/.